

Sametingets arbeidsorden

Forretningsorden og grunnregler

Vedtatt i Sametinget 29.05.1990. Grunnreglene er sist endret 02.12.2009
og forretningsorden 18.06.2021

SAMETINGETS FORRETNINGSORDEN

KAPITTEL 1 SAMETINGETS PLENUMSMØTER

§ 1 Åpning av det første ordinære plenums møte etter valget

Sametingets første ordinære plenums møte etter valget åpnes av den Kongen utpeker.

§ 2 Representantenes plassering

I det samlede sameting tar representantene plass etter nummerorden av valgkretsene.

§ 3 Antall møter

Sametinget holder minst 3 plenums møter i løpet av kalenderåret.

§ 4 Møteledelse og beslutningsdyktighet

Plenumsledelsen fremmer forslag til sakliste og tidsplan for forhandlinger i plenum.

Disse godkjennes av plenum i begynnelsen av hvert plenums møte.

Forslag og merknader til konstitueringen skal forhåndsvarsles ved innlevering til plenumsledelsen gjennom Sametingets administrasjon senest kl. 16.00 dagen før konstituering.

Plenum er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene deltar i voteringen.

§ 5 Permisjoner og fritak fra verv

Permisjoner til det enkelte møtet refereres i plenum.

Søknader om permisjon av lengre varighet og fritak fra verv i Sametinget avgjøres av plenum etter innstilling fra plenumsledelsen.

Vervet som sametingsrepresentant er et ombud som en plikter å utføre. Søknader om permisjon innvilges kun når det foreligger tungtveiende grunner.

KAPITTEL 2 ORGANISERING OG OPPGAVER

§ 6 Valg av komiteer, fagråd og utvalg

Dersom ikke annet er nevnt, skal forholdstallsprinsippet legges til grunn når plenum foretar valg til komiteer, fagråd og utvalg.

§ 7 Sametingets faste organer

Sametingets høyeste organ er Sametinget i plenum. I tillegg består Sametinget av en plenumsledelse, en valgkomité, et kontrollutvalg, 3 fagkomiteer og et sametingsråd.

Plenumsledelsen og sametingsrådet fungerer til ny plenumsledelse og nytt sametingsråd er valgt.

§ 8 Plenumsledelsen

Plenum velger blant sine representanter en plenumsledelse. Plenumsledelsen består av plenumsleder, nestleder og tre medlemmer.

Plenum velger blant plenumsledelsens medlemmer en plenumsleder og en nestleder.

Plenumsleder innkaller plenumsledelsens medlemmer til møte. Plenumsledelsen er beslutningsdyktig når tre medlemmer er samlet.

Plenumsledelsen kan delegere avgjørelsesmyndighet til plenumslederen.

§ 9 Plenumsledelsens oppgaver

Plenumsledelsens oppgaver er:

- a) å forestå forvaltning av Sametingets valgmanntall og valg til sameting,
- b) å innkalle til og lede forhandlingene i plenum,
- c) å forestå oversendelse av saker til fagkomiteene og plenumsmøtet,
- d) å avgjøre søknader om permisjon til fagkomiteene og det enkelte plenum,
- e) å fremme innstilling til plenum i spørsmål vedrørende Sametingets arbeidsorden, øvrige retningslinjer og regler for saksbehandlingen i Sametinget, og reglement for Sametingets politiske nivå. Når plenumsledelsen anser det som hensiktsmessig, kan forslag til innstilling fremmes overfor en av fagkomiteene,
- f) å fatte nødvendige bestemmelser for Sametingets saksforberedelser og avgjøre spørsmål i tolkning av regulativ og reglement,
- g) å ivareta representasjonsoppgaver på vegne av Sametingets plenum, eventuelt utpeke andre til slike oppgaver, og utpeke Sametingets deltakere til møter, konferanser med mer,
- h) å utføre andre oppgaver plenum overdrar til plenumsledelsen.

§ 10 Valgkomiteen

Valgkomiteen består av 5 representanter, samt 3 varamedlemmer som velges av plenum.

Plenum skal også foreta valg av leder og nestleder blant valgkomiteens medlemmer.

§ 11 Valg av president og utnevning av sametingsråd

Plenum velger blant sine representanter en president som er leder for sametingsrådet. Presidenten er valgt dersom vedkommende oppnår mer enn halvparten av de avgitte stemmer ved første votering. Oppnås ikke mer enn halvparten av de avgitte stemmer, foretas en ny votering. Her regnes den som valgt som har fått flest stemmer. Har to kandidater fått samme stemmetall, foretas ny votering blant disse to.

Presidenten utnevner blant representantene fire medlemmer til sametingsrådet og orienterer plenum om utnevningen.

Presidenten og de fire representantene som blir utnevnt til medlemmer i sametingsrådet, trer ut av plenum og vararepresentantene tar sete som representanter.

Sametingsrådet ansetter selv politiske rådgivere. Om rådgivere er representant i plenum, anmodes de om å søke fritak eller permisjon for perioden de er engasjert som rådgivere, etter god parlamentarisk skikk.

Har et flertall i plenum uttrykt mistillit til sametingsrådet, meddeler presidenten sametingsrådets avgang. Fratrer presidenten, fratrer hele sametingsrådet. Ny president velges og nytt sametingsråd utnevnes etter reglene i denne paragraf.

Presidenten kan til enhver tid endre på sametingsrådets sammensetning.

§ 12 Sametingsrådets oppgaver

Sametingsrådet står for den daglige utøvende politikken i Sametinget. Sametingsrådet forvalter Sametingets budsjett og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets virkemidler.

Sametingsrådet skal fremme følgende saker for plenum:

- a) Sametingets årlige budsjett. Budsjettet behandles i fagkomiteen. Fagkomiteen kan i sin innstilling fremme forslag og merknader. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.
- b) Sametingets årsmelding. Årsmeldingen behandles i fagkomiteen. Fagkomiteen kan i sin innstilling fremme forslag og merknader til saken. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.
- c) Sametingsrådets beretning om sin virksomhet. Beretningen om virksomheten legges frem for plenum på plenumsmøtets første dag ved ordinære plenumsmøter. Plenum viser sitt syn på beretningen gjennom merknader.

I tillegg kan sametingsrådet fremme følgende type saker for plenum:

- d) Vedtak om forskrifter og retningslinjer i henhold til lov Sametinget er overført myndighet til å fatte. Saken behandles av fagkomiteen. Fagkomiteen kan i sin innstilling fremme forslag og merknader til saken. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.

- e) Saker om behandling av Sametingets samtykke til beslutninger om lover, forskrifter og tiltak eller andre beslutninger, som er av prinsipiell eller vesentlig betydning for det samiske samfunnet, så langt det er mulig. Saken behandles av fagkomiteen. Fagkomiteen kan i sin innstilling fremme forslag og merknader til saken. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.
- f) Meldinger på ulike politikkområder. Sametingsmeldingen behandles i fagkomiteen. Fagkomiteen kan i sin innstilling til plenum fremme forslag og merknader til meldingen. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.
- g) Sametingsrådets redegjørelser innenfor ulike saksområder. Redegjørelsen skal være skriftlig tilgjengelig for representantene senest 16:00 dagen før den fremmes og debatteres i plenum. Plenum viser sitt syn på redegjørelsen gjennom merknader.
- h) Drøftingssaker innenfor ulike saksområder. Drøftingssaken fremmes direkte for plenum.
- i) Andre saker etter en selvstendig vurdering i sametingsrådet. Sakene behandles i en av fagkomiteene. Fagkomiteen kan i sin innstilling fremme forslag og merknader til saken. Plenum behandler innstillingen fra fagkomiteen og gjør vedtak i saken.

Sametingsrådets møter er lukkede dersom ikke rådet selv bestemmer noe annet.

Sametingsrådets har møteplikt og talerett i Sametingets plenum.

§ 13 Valg av fagkomiteer

Plenum velger følgende 3 fagkomiteer: plan- og finanskomiteen, oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen og nærings- og kulturkomiteen.

Fagkomiteene settes sammen av alle sametingsrepresentantene. Det velges en leder og en nestleder til komiteene. Når leder velges fra posisjonen, velges nestleder fra opposisjonen. Når leder velges fra opposisjonen, velges nestleder fra posisjonen.

§ 14 Fagkomiteenes arbeid

Fagkomiteene fremmer innstilling til plenum i saker som plenumsledelsen oversender komiteene. I hver sak velger komiteene en saksordfører.

Fagkomiteene kan avholde møte når minst halvparten av medlemmene er til stede.

Møtene i fagkomiteene er åpne så lenge komiteene selv ikke bestemmer noe annet.

Ved stemmelikhet i eventuelle voteringer i komiteene gjør komitélederens stemme utslaget.

Plenum kan fastsette kjøreregler for fagkomiteenes arbeid etter innstilling fra plenumsledelsen.

§ 15 Valg av kontrollutvalg

Plenum velger et kontrollutvalg på 5 medlemmer der både leder og nestleder velges fra opposisjonen. Flertallet i kontrollutvalget skal velges fra opposisjonen.

Kontrollutvalgets medlemmer kan ikke sitte i den fagkomiteen som behandler Sametingets budsjetter og regnskap.

§ 16 Kontrollutvalgets oppgaver

Kontrollutvalgets oppgaver er:

- a) å utøve den parlamentariske kontroll over virksomheten som finansieres via Sametingets budsjett, og

- b) å kontrollere Sametingets årsregnskap og gjennomgå eventuelle merknader vedrørende disse fra Riksrevisjonen.

Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som det anser som nødvendig for Sametingets kontroll. Før utvalget selv foretar slike undersøkelser, underrettes sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, som plikter å framskaffe ønskede opplysninger.

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling. Et mindretall på to av utvalgets medlemmer kan kreve at en sak blir tatt opp til behandling i utvalget. Plenum kan fastsette særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

§ 17 Sametingets klagenemd for tilskuddsaker

Førsteinstansbehandlingen av tilskuddsaker skjer i Sametingsrådet. Sametingsrådet organiserer selv førsteinstansbehandlingen og kan delegere til administrasjonen.

For klagesaker opprettes et eget klageorgan av Sametingets plenum ved navn Sametingets klagenemd for tilskuddsaker.

Sametingets klagenemd for tilskuddsaker består av tre personer som samlet sett bør inneha den nødvendige faglige kompetanse. Viktige kompetanseområder vil være juridisk kunnskap, samisk språk og kulturkompetanse, god kjennskap til samiske næringer og samfunnsforhold.

Sametingets klagenemd for tilskuddsaker skal gjennomføre klagesaksbehandling av påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Sametingets klagenemd for tilskuddsaker er et organ som skal ivareta rettsikkerheten til de som søker midler fra Sametingets tilskuddsforvaltningsmidler innenfor rammene av Sametingets til enhver tids gjeldene retningslinjer for tilskuddsordninger samt Sametingets budsjett.

Sametingets klagenemd for tilskuddsaker kan prøve alle sider av sakene. Sametingets klagenemd for tilskuddsaker kan ikke ta opp saker av eget tiltak. Sametingets klagenemd for tilskuddsaker kan avvise saker som ikke er påklaget innen gjeldende frister.

Sametingets klagenemd for tilskuddsaker bør samkjøre klagebehandlingen med de gjeldende søknadsfrister for tilskudd, for eksempel med en periodeforskyvning. Sametingets klagenemd for tilskuddsaker konstituerer seg selv og velger selv sin arbeidsform.

Sametingets klagenemd for tilskuddsakers utgifter dekkes av Sametinget under en egen budsjettpost.

Administrative ressurser tilknyttet Sametingets klagenemd for tilskuddsaker skilles fra Sametingets øvrige administrasjon ved at stillingen administrativt legges under plenumsstaben. Avdelingsdirektøren for plenumsstaben har personalansvar for administrative ressurser knyttet til klageorganet.

KAPITTEL 3 FORHANDLINGER I PLENUM

§ 18 Tale- og forslagsrett

Møtende representanter har tale- og forslagsrett under Sametingets forhandlinger. Sametingsrådet har talerett under forhandlingene.

Representantene taler fra Sametingets talerstol. Anmodning om ordet til en sak skjer fra representantens plass. Taleren retter ordet til møteleder, og holder seg strengt til den sak som er

under behandling.

§ 19 Taletid og debatt

Plenumsledelsen legger frem forslag på taletider og debattid. Forslaget skal godkjennes av plenum, og som hovedregel legges frem under konstitueringen. Vedtaket kan innebære at den enkelte taler kan gis kortere eller lengre taletid enn det som fremgår i denne bestemmelsen.

Fordelingen skal ta hensyn til folkets vilje gjennom valgresultatet og fordeles forholdsmessig, men det skal også tas hensyn til grupper med få representanter ved å gi disse mer taletid enn det de forholdsmessig skulle fått.

Det settes av egen taletid til sametingsrådet.

Saksordfører får ordet først, deretter får talerne ordet i den rekkefølge de ber møteleder om det. Dersom gruppene på forhånd har levert plenumsledelsen en liste over representanter som ønsker å delta i debatten, kan plenumsledelsen på dette grunnlag sette opp liste over rekkefølgen av talene. En taler fra hver gruppe skal stå øverst på talelisten, og de ulike gruppene får ordet i rekkefølge etter gruppenes størrelse.

Saksordføreren i en sak får ordet først. Deretter ber de som ønsker å fremme forslag eller merknader til saken om ordet.

Saksordfører kan få inntil 15 minutter taletid, og har i tillegg rett til å få ordet inntil 2 ganger på lik linje som øvrige representanter.

Representanter samt rådsmedlemmer har rett til å få ordet inntil to ganger per sak, inntil 10 minutter taletid første gang, deretter 5 minutter.

Det gis et tillegg på 20 sekunder per minutt til representanter som velger å tale på samisk.

Møteleder kan foreslå å fravike begrensningene om taletid, samt at taletiden blir innskrenket i sin alminnelighet.

Ordet til forretningsordenen på inntil 1 minutt rettes direkte til saksbehandlingen, møteleder kan avgrense dette til en representant fra hver gruppe, fortrinnsvis **gruppeleder**.

§ 20 Replikkordskifte

Det skal gis adgang til replikkordskifte dersom ikke møteleder vedtar noe annet. Replikken skal ha tilknytning til vedkommende innlegg. Til ett innlegg kan det gis inntil 3 replikker. En replikk kan ikke overstige 2 minutter og svaret kan vare i inntil 2 minutter.

Møteleder kan begrense eller utvide replikktiden.

§ 21 Utilbørlig adferd

Upassende eller fornærmelig atferd eller tale er ikke tillatt. Støyende uttrykk for misnøye eller bifall under forhandlingene er heller ikke tillatt. Slik atferd eller tale skal påtales av møtelederen.

Dersom noen representanter setter seg ut over reglene i denne forretningsordenen, kan møtelederen gi vedkommende en advarsel som gjentas dersom det er nødvendig. Hvis representanten likevel ikke retter seg etter møtelederen, setter møtelederen under votering om vedkommende skal fratas ordet eller vises bort fra forhandlingene i den angjeldende sak eller for resten av dagen.

KAPITTEL 4 SAKSBEHANDLINGEN

§ 22 Frister for saker som fremmes for plenum

Saker som sametingsrådet fremmer for plenum meldes plenumsledelsen senest 4 uker før plenumsmøtet. Plenumsledelsen fordeler saker til fagkomiteene og innkaller til komitémøter og plenums møte.

Saker som fremmes for plenum gjøres kjent for representantene senest 2 uker før komitébehandling, og ikke senere enn 3 uker før plenumsbehandling hvis komité og plenumsbehandling faller samme uke. Tilsvarende frist gjelder for saker fra kontrollutvalget og plenumsledelsen.

Sametingsrådets beretning om virksomheten gjøres kjent for representantene senest kl. 16 fredag en uke før plenums møte starter.

Innstillinger fra komiteene gjøres kjent for representantene minst 36 timer før saken behandles i plenum.

§ 23 Spørsmål til sametingsrådet

Det er adgang for representantene å rette spørsmål til sametingsrådet enten i den muntlige spørretimen under plenumsmøtet eller som skriftlige spørsmål.

De skriftlige spørsmålene kan sendes til sametingsrådet gjennom hele året og skal besvares skriftlig innen to uker.

I den muntlige spørretimen svarer sametingsrådet på spørsmål som representantene stiller. Representantene kan stille korte, aktuelle spørsmål, der taletiden er begrenset til to minutter. Sametingsrådet får inntil tre minutter til å svare på spørsmålet. Møteleder kan gi andre representanter ordet én gang til den saken som er tatt opp i spørsmålet, med en taletid begrenset til ett minutt.

Representanten kan stille ett oppfølgingsspørsmål, der taletiden er begrenset til ett minutt. Sametingsrådet får inntil to minutter til å svare på spørsmålet.

Én representant kan ikke stille mer enn ett hovedspørsmål i en muntlig spørretime.

Spørsmålene skal meldes inn til plenumsledelsen via administrasjonen innen kl. 12.00 samme dag som spørretimen foregår i plenum.

Spørsmål og svar under den muntlige spørretimen leveres skriftlig eller transkriberes, samt gjøres tilgjengelig på Sametingets nettsider innen utløp av neste dag.

Plenumsledelsen avgjør hvilke spørsmål som kan stilles og rekkefølgen på spørsmålene. Møteleder bestemmer når spørretimen slutter.

§ 24 Kunngjøring av nye saker

Saker som reises i plenum reises under Kunngjøring av nye saker på plenumsmøtets første dag. Dette skjer innen samme frist og med samme behandling som for Forslag og merknader.

Den som reiser saken får inntil 3 minutter taletid til å fremføre saken. Inntil 3 representanter får adgang til spørsmål og replikker, begrenset til 1 minutt hver. Den som reiser saken får inntil 2 minutter til å svare.

Plenum beslutter, etter innstilling fra plenumsledelsen, hvordan saken skal behandles:

- a. sendes til sametingsrådet for behandling,
- b. føres opp på sakskartet på gjeldene plenum og sendes til sametingsrådet for saksbehandling. Saken krever 2/3 flertall. Sametingsrådets innstilling gjøres kjent for representantene senest kl. 12.00 dagen før saken behandles i plenum. Det kan fremmes forslag og merknader til innstillingen med samme frist og behandling som for Forslag og merknader, eller
- c. avvises og tas ikke til behandling.

Plenumsledelsen kan foreslå for plenum å begrense antallet nye saker

§ 25 Forslag og merknader

På plenumsmøtet fremmes forslag til vedtak i sakene i følgende rekkefølge fra Sametingets talerstol: Det innstillende organ og deretter representantene.

Forslag og merknader fremmes i samsvar med følgende bestemmelser:

- a) Forslag som er omhandlet og utformet i innstillingen tas opp til behandling når forslagsstilleren fremmer det. Merknader følger saken.
- b) Forslag og merknader som er forhåndsvarslet ved innlevering til plenumsledelsen senest kl. 16.00 dagen før saken skal tas opp i plenum, behandles som forslag og merknader i a).
- c) Eventuelle endringer av fremlagte forslag skjer før debatten i den enkelte sak er avsluttet.

I særskilte tilfeller kan Sametinget med to-tredjedels flertall godta å behandle forslag og merknader som ikke er levert innen fristen i b).

Alle forslag, merknader og endringer leveres skriftlig.

§ 26 Protokolltilførsler

I hver sak gis det adgang til protokolltilførsel. Denne fremmes skriftlig til møtelederen under forhandlingene.

Protokolltilførsler kan kun gi anmerkninger til saksbehandlingen eller redegjøre for stemmegivningen. Det er ikke anledning å referere eller sitere nedstemte forslag som allerede forefinnes i protokollen.

KAPITTEL 5 VOTERING

§ 27 Voteringsordningen

Når de talere som har tegnet seg har hatt ordet, erklærer møtelederen debatten for avsluttet. Saken tas opp til votering.

Foreligger det flere forslag i en sak, setter møtelederen hvert av dem under votering i logisk rekkefølge. Voteringsmåten må være oppgitt og godtatt på forhånd.

Det enkelte forslag kan også tas opp til votering etter hvert som det fremmes. Forslag som går ut på å utsette eller tilbakesende en sak, skal voteres over straks det er fremmet.

Alle tilstedeværende representanter har plikt til å stemme for eller imot ved voteringen.

En representant som ikke er til stede i salen når møteleder erklærer at en sak er tatt opp til votering, deltar ikke i voteringen. De representanter som er til stede, må ikke forlate salen før voteringen er ferdig.

Voteringen gjennomføres på en av følgende måter:

- a) Ved bruk av voteringsanlegg, og ved at møtelederen oppfordrer de representanter som er imot et forslag, om å reise seg. Møtelederen kan foreta kontravotering.
- b) Ved at møtelederen oppfordrer de representanter som er imot et forslag å vise det ved å reise seg. Møtelederen kan foreta kontravotering.

- c) Ved bruk av digitalt voteringsystem.
- d) Ved navneopprop. Finner møtelederen at det må være unødvendig med navneopprop, men en representant setter fram krav om opprop, avgjør plenum voteringsmåten uten debatt.
- e) Sametingets president kan kreve navneopprop i betydningsfulle voteringer. Oppropet i plenum begynner med den valgkrets og den representant hvis nummer er trukket ut ved loddtrekning på forhånd.

§ 28 Voteringsens gyldighet

For at et vedtak i plenum skal være gyldig, kreves det at det er vedtatt med flertall av de stemmer som er avgitt, hvis ikke annet er bestemt i denne forretningsorden.

Står stemmene likt, gjør møteleders stemme utslaget, hvis ikke annet er bestemt i denne forretningsorden.

KAPITTEL 6 PROTOKOLLFØRING OG EKSPEDERING AV SAKER

§ 29 Protokollføring

Sametingets plenumsledelse sørger for at det føres protokoll fra forhandlingene i plenum, der forslag, merknader, taleliste, voteringer og vedtak registreres. Plenumsledelsen underskriver protokollen for hvert møte.

Det foretas fullstendige opptak av forhandlingene i plenumsmøtet og gjøres enkelt tilgjengelig for allmenheten. Plenum fastsetter nærmere regler for utskrift av forhandlingene.

§ 30 Underretning om vedtak

Sametingets møteprotokoller er offentlige og skal være tilgjengelige for allmenheten.

Presidenten, eventuelt plenumsleder, sørger for at underretning om vedtak blir sendt rette vedkommende uten unødig opphold.

Plenum kan fastsette nærmere regler for omfanget av underretning om vedtak.

§ 31 Oppbevaring av dokumenter

Presidenten sørger for at Sametingets og sametingsrådets protokoller og dokumenter holdes forsvarlig oppbevart og ordnet.

KAPITTEL 7 ANDRE BESTEMMELSER

§ 32 Taushetsplikt

Sametingets representanter har taushetsplikt i saker som er unntatt fra offentlighet.

§ 33 Behandling og avgjørelse om habilitet

Sametinget som folkevalgt parlament anvender forvaltningslovens § 6 vedrørende habilitet. Representantene er selv pliktige til å skriftlig melde ifra til plenumsleder om forhold som kan føre til inhabilitet. Dette gjøres i god tid før saken skal behandles i komité og plenum.

Plenumsledelsen utformer en skriftlig innstilling som gjøres tilgjengelig for samtlige representanter, og fremlegger denne muntlig for komité og/eller plenum. Plenumsledelsen skal i sin innstilling basere seg på plenums langvarige anvendelse og praktisering av habilitetsreglene. Dersom en habilitetsinnsigelse fremkommer under behandling av saken, kan møteleder fravike kravet om skriftlighet til innstillingen.

Representantene som har habiliteten til behandling, trer ut av møtet under behandling av habiliteten. Representantene kan uttale seg om habilitetsspørsmålet før de trer ut av møtet. Dersom det er flere representanter som har habiliteten til behandling, trer alle ut av møtet fram til samtlige

habilitetsspørsmål er behandlet. Før spørsmålet avgjøres og i de tilfeller hvor plenumsledelsen har innstilt på at vedkommende er inhabil, bør varamedlem innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen.

Dersom det er reist så mange habilitetsinnsigelser at komité- eller plenumsmøte ikke vil være vedtaksført, deltar samtlige medlemmer i behandlingen av hverandres habilitet. Møteleder styrer debatten vedrørende habilitet. Debatten avsluttes når møteleder anser det som hensiktsmessig.

Habilitetsinnsigelser som helt klart ikke vil føre frem, kan avvises av møteleder.

Det er kun plenumsledelsens innstilling som legges til grunn ved votering, representantene stemmer for eller imot denne. For øvrig gjelder § 25 i forretningsorden om protokolltilførsler.

§ 34 Protokollære bestemmelser

Ved Sametingets representasjoner følges følgende orden: plenumsleder, president, plenumsledelsens medlemmer og sametingsrådets medlemmer.

§ 35 Administrasjon

Sametinget har en egen administrasjon. Personalet tilsettes etter gjeldende personalreglement godkjent av sametingsrådet. Endringer gjort i reglementet gjøres kjent for Sametingets plenum.

Sametinget velger et utvalg på fem personer for tilsetting av Sametingets direktør. Utvalget velges blant Sametingets representanter etter forholdstallsprinsippet. Det skal foretas loddtrekning ved en eventuell stemmelikhet.

Tilsettingen skjer på bakgrunn av en innstilling fra sametingsrådet.

§ 36 Unntak fra forretningsorden

Under Sametingets plenumsmøte kan Sametinget, i særskilte tilfelle, bestemme å sette reglene i Sametingets forretningsorden til side med to-tredjedels flertall.

§ 37 Endringer i forretningsorden

Plenum kan vedta endringer i forretningsordenen.

Endring av forretningsordenen gjøres gjeldende fra 18.06.2021.

SAMETINGETS GRUNNREGLER

§ 1 Sametingets organer

Sametinget høyeste organ er Sametingets plenum.

Sametinget velger av og blant Sametingets representanter en president og en plenumsledelse.

Sametinget fastsetter den øvrige organiseringen i sin forretningsorden.

§ 2 Første ordinære plenumsmøte

Det første plenumsmøte i Sametinget etter valg til sameting holdes innen utgangen av oktober måned det året valget foretas, dog ikke før første oktober. Sametingets plenumsmøte skal gjøres alminnelig kjent med høvelig varsel ved kunngjøring.

§ 3 Sametingsvalget

Sametinget velges etter bestemmelsene i Sameloven.

§ 4 Møteplikt

Personer som er valgt som medlem av Sametinget eller organ nedsatt av Sametinget plikter å delta i Sametingets eller respektive organs møter med mindre det foreligger gyldig forfall.

§ 5 Forhandlingspråk

Sametingets hovedspråk er samisk. Under plenumsmøtene i Sametinget har alle rett til å tale samisk eller norsk etter eget ønske.

§ 6 Midlertidig ledelse

Sametingets første ordinære plenumsmøte etter valget kunngjøres og ledes av plenumsleder i det foregående Sametinget inntil plenumsledelsen i det nye Sametinget er valgt. Hvis plenumsleder ikke kan møte, ledes møtet av nestleder i plenumsledelsen. Møtets leder foretar navneopprop og mottar representantenes og vararepresentantenes fullmakter.

§ 7 Fullmaktskomiteen

Sametinget velger blant sine representanter en fullmaktskomité på 5 medlemmer til prøving av fullmaktene for representanter og vararepresentanter i det nye Sametinget. Samtidig velger Sametinget komiteens leder og nestleder.

§ 8 Godkjenning av fullmaktene

Representantenes fullmakter godkjennes ved avstemning. Den enkelte representant deltar ikke i avstemningen om godkjenning av sin egen fullmakt.

Mangler det nødvendige opplysninger for godkjenning av en representant, kan denne gis en midlertidig godkjenning inntil endelig godkjenning kan avgjøres.

§ 9 Beslutningsdyktighet

Sametinget kan ikke konstitueres før minst halvparten av representantene er til stede.

Sametinget er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene deltar i avstemningen.

Ved avstemning i forslag til endringer i Sametingets grunnregler er Sametinget beslutningsdyktig når minst to-tredjedeler av representantene deltar i avstemningen. Behandlingen av slike forslag kan ikke ta til før minst to-tredjedeler av representantene har tatt sete i plenumssalen.

§ 10 Tale- og forslagsrett

Kun møtende representanter har forslagsrett under forhandlingene i Sametinget. Møtende representanter og sametingsrådets medlemmer har talerett under forhandlingene i Sametinget.

§ 11 Møteoffentlighet

Sametingets plenumsmøter holdes for åpne dører. I særlige tilfeller kan dog Sametinget med to-tredjedels flertall vedta at en sak skal behandles for lukkede dører.

§ 12 Forberedende fullmaktskomité

På siste plenumsmøte i valgperioden velges av og blant Sametingets representanter en fullmaktskomité på 5 medlemmer med like mange varamedlemmer til foreløpig prøving av fullmaktene for representantene og vararepresentantene i det nye Sametinget. Samtidig velges leder og nestleder.

Den foreløpige fullmaktskomiteen skal, så langt det er nødvendig, gjennomgå og gjøre rede for innholdet i de dokumenter som gjelder valget og for alle klager og ankemål som er sendt inn i rett tid, dersom de har noe å si for fullmaktsavgjørelsen. Komiteen har på vegne av Sametinget fullmakt til å skaffe fram alle opplysninger som den finner nødvendig i denne sammenheng.

§ 13 Forretningsorden

Sametinget fastsetter en egen forretningsorden med bestemmelser for Sametingets organisering, forhandlinger og saksbehandling.

§ 14 Endring av grunnreglene

Forslag til endringer i grunnreglene må behandles av to påfølgende sameting. Et vedtak om endring kan ikke settes i verk før det er vedtatt i begge de to påfølgende sametingene. Vedtak om endring i grunnreglene fattes med flertall av de stemmer som avgis.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke eventuelle endringer av grunnreglene som følger av endringer i samelovens bestemmelser. I slike tilfeller legges saken fram for Sametinget på ordinær måte.

Sámedikki bargoortnet Čoahkkinortnet ja vuodđonjuolggadusat

Sámedikkis mearriduvvon 29.05.1990. Vuodđonjuolggadusat leat manjimuš
rievdaduvvon 02.12.2009 ja čoahkkinortnet 18.06.2021.

SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNET

KAPIHTAL 1 SÁMEDIKKI DIEVASČOAHKKIMAT

§ 1 Vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima rahpan maŋŋá válgga

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima maŋŋá válgga rahpá son gean Gonagas dasa bidjá.

§ 2 Áirasiid sajít

Go Sámediggi lea čoahkis, čohkkájit áirasat válgabáiriid nummarvuoruid mielde.

§ 3 Čoahkkimiid lohku

Sámediggi doallá unnimusat 3 dievasčoahkkima kaleanddarjagis.

§ 4 Čoahkkinjodihangoddi ja mearridanfápmu

Dievasčoahkkinjodihangoddi ovddida áššelisto- ja áigeplánaárvalusa Sámedikki ráđđádallamiid várás. Daid dohkkeha dievasčoahkkín juohke dievasčoahkkima álggus.

Evttohusat ja mearkkašumit vuodđudeapmái galget ovdagihtii dieđihuvvot ja buktojuvvot dievasčoahkkinjodihangoddi Sámedikki hálddahusa bokte maŋimuštá dii. 16.00 beaivvi ovdal vuodđudeami.

Dievasčoahkkimis lea mearridanfápmu go unnimusat bealli áirasiin servet jienasteapmái.

§ 5 Virgelobit ja luvven ámmáhis

Iešguhtege dievasčoahkkimiid virgelobit refererejuvvojit dievasčoahkkimis.

Virgelobiid guhkit áigái ja luvvema Sámedikki ámmáhis mearrida dievasčoahkkín dievasčoahkkínjodihangotti evttohusa vuodul.

Ámmát sámediggeáirrasin lea doaibma maid olmmoš lea geatnegas váldit badjelasas. Virgelobi ohcamiid galgá mieđihit duššefal go leat nana ákkat.

KAPIHTAL 2 ORGANISEREN JA BARGGUT

§ 6 Sámedikki lávdegottiid, fágarađiid ja lávdegottiid válggat

Jus eará ii leat namuhuvvon, galgá gorrelogu prinsihpa leat vuodđun go dievasčoahkkín vällje ovddasteddjiid komiteaide, fágarađiide ja lávdegottiide.

§ 7 Sámedikki bissovaš orgánat

Sámediggi vällje áirasiid gaskkas dievasčoahkkínjodihangotti. Dievasčoahkkínjodihangottis leat jodiheaddji, nubbin jodiheaddji ja golbma lahtu.

Dievasčoahkkínjodihangoddi ja sámediggeráđdi doibmet dassáži go ođđa dievasčoahkkínjodihangoddi ja ođđa sámediggeráđdi leat välljejuvvon.

§ 8 Dievasčoahkkínjodihangoddi

Sámediggi vällje áirasiid gaskkas dievasčoahkkínjodihangotti. Dievasčoahkkínjodihangottis leat jodiheaddji, nubbin jodiheaddji ja golbma lahtu ja sis persovnnalaš várrelahtut.

Válga dáhpáhuvvá gorrelohkoprinshpa mielde.

Dievasčoahkkín vällje dievasčoahkkínjodihangotti miellahtuid gaskkas dievasčoahkkínjodiheaddji ja nubbin jodiheaddji.

Dievasčoahkkinjođiheddji gohčču dievasčoahkkinjođihangotti lahtuid čoahkkimii.
Dievasčoahkkinjođihangottis lea mearridanfápmu go golbma lahtu leat čoahkis.
Dievasčoahkkinjođihangoddi sáhtá addit dievasčoahkkinjođiheddjai mearridanfámu.

§ 9 Dievasčoahkkinjođihangotti barggut

Dievasčoahkkinjođihangotti bargun lea:

- a) hálddašit Sámedikki jienastuslogu ja sámediggeválgga,
- b) gohččut čoahkkimii ja jođihit dievasčoahkkima ráđđádallamiid,
- c) sáddet áššiid lávdegottiide ja dievasčoahkkimii,
- d) mearridit lávdegottečoahkkimiid ja iešguhtege dievasčoahkkimiid virgelohpeohcamiid,
- e) ovddidit mearrádusárvalusa dievasčoahkkimii áššiin mat gusket Sámedikki bargoortnegii, eará njuolggadusaide ja mearrádusaide Sámedikki áššemeannudeamis, ja Sámedikki politihkalaš dási njuolggadusaide. Go dievasčoahkkinjođihangoddi atná dan vuogasin, sáhtá mearrádusárvalus ovddiduvvot muhtun fágalávdegodđái,
- f) dahkat dárbbalaš mearrádusaid Sámedikki ášševálmmaštemiid oktavuodas ja mearridit movt dulkot gažaldagaid mat gusket regulatiivvaide ja njuolggadusaide,
- g) doaimmahit ovddastanbargguid Sámedikki dievasčoahkkima ovddas dahje čujuhit earáid dákkár bargguide, ja čujuhit Sámedikki oassálastiid čoahkkimiidda, konferánssaide ja dan dakkáriidda,
- h) dahkat eará bargguid maid Sámediggi addá dievasčoahkkinjođihangodđái.

§ 10 Válgalávdegoddi

Válgalávdegottis leat 5 lahtu ja 3 várrelahtu maid dievasčoahkkin vällje.

Dievasčoahkkin galgá maid välljet jodiheaddji ja nubbinjođiheddji válgalávdegotti lahtuid gaska.

§ 11 Presideantta välljen ja sámediggeráđi nammadeapmi

Dievasčoahkkin vällje áirasiid gaskkas presideantta mii lea sámediggeráđi jodiheaddji. Presideanta lea välljejuvvon jos vuosttaš jienasteamis oažžu eanet go beali jienastuvvon jienastagain. Jos ii oaččo eanet go beali jienastuvvon jienastagain, de jienastuvvo odđasis. Dál lea välljejuvvon presideantan son guhte oažžu eanemus jienastagain. Jos guokte árvalusa leat ožžon seamma mađe jienastagain, de galgá dán guokte árvalusa odđasis jienastit.

Presideanta nammada áirasiid gaskkas njeallje lahtu sámediggeráđđái ja čilge dievasčoahkkimii nammadeami birra.

Presideanta ja njeallje áirasa geat leat nammaduvvon sámediggeráđi lahttun, guđdet dievasčoahkkima ja sin várreárasat váldet saji áirrasin.

Sámediggeráđđi virgáda ieš politihkalaš ráđdeaddiid. Jus ráđdeaddi lea dievasčoahkkináirras, de son ávžžuhuvvo ohat luvvema dahje permišuvnna dan áigodahkii go son lea virgáduvvon ráđdeaddin, buori parlamentáralaš vieru mielde.

Jos Sámedikki eanetlohku lea ovddidan eahpeluohttámuša sámediggeráđđái, de dieđiha presideanta ahte sámediggeráđđi guodđá doaimmas. Jos presideanta guodđá doaimmas, de guodđá olles sámediggeráđđi doaimmas. Odđa presideanta välljejuvvo ja odđa sámediggeráđđi nammaduvvo dán paragrafa njuolggadusaid mielde.

Presideanta sáhtá vaikke goas rievdadit sámediggeráđi čohkkehusa.

§ 12 Sámediggeráđi barggut

Sámediggeráđi doaimmaha beaivválaš, politihkalaš jodiheami Sámedikkis. Sámediggeráđi hálddaša Sámedikki bušehta ja sáhtá nammadit stivrraid, ráđiid ja lávdegottiid hálddašit Sámedikki váikkuhangaskaomiid.

Sámediggeráđi galgá ovddidit čuovvovaš áššiid dievasčoahkkimii:

- a) Sámedikki jahkásaš bušehtta.
Bušehtta gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- b) Sámedikki jahkedieđáhus.
Jahkedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- c) Sámediggeráđi dieđáhus doaimmas birra.
Dieđáhus doaimma birra ovddiduvvo dievasčoahkkimii čoahkkima vuosttaš beaivvi go lea dábálaš dievasčoahkkin.
Dievasčoahkkin čájeha mearkkašumiiguin oainnus dieđáhussii.

Lassin sáhtá sámediggeráđi ovddidit čuovvovaš lágan áššiid dievasčoahkkimii:

- d) Mearrádusaid lálkaásahusain ja njuolggadusain maid Sámediggi lága bokte lea ožžon válldi mearridit.
Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- e) Áššit mat gieđahallat galgágo Sámediggi miehtat mearrádusaide mat gusket lágaide, lálkaásahusaide ja doaimmaide dahje eará mearrádusaide, main lea prinsihpalaš dahje deatalaš mearkkašupmi sámi servodahkii, nu guhkás go lea vejolaš.
Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- f) Dieđáhusat iešguhtege áššesurggiin.
Sámediggedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis dievasčoahkkimii ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid dieđáhussii.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- g) Sámediggeráđi čilgehusat iešguhtege áššesurggiin.
Čilgehus ovddiduvvo njuolga dievasčoahkkimii čoahkkima vuosttaš beaivvi, ja biddjojuvvo digaštallamii maŋgelis čoahkkimis.
Dievasčoahkkin čájeha oainnus čilgehussii mearkkašumiiguin.
- h) Ságaškuššanáššit iešguđet áššesurggiin. Ságaškuššanáššit ovddiduvvo njuolga dievasčoahkkimii.
- i) Eará áššiin iešheanalis árvoštallama vuodul sámediggeráđis.
Áššit gieđahallojuvvojit fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.

Sámediggeráđi čoahkkimat leat giddejuvvon jus ráđđi ii mearrit eará.

Sámediggeráđis lea geatnegasvuohta čuovvut dievasčoahkkimiid ja lea sárdnunriekti Sámedikki dievasčoahkkimiin..

§ 13 Fágálávdegottiid välljen

Sámediggi vällje čuovvovaš 3 fágálávdegotti: plána- ja finánsalávdegotti, bajásšaddan-, fuolahus- ja oahppolávdegotti ja ealáhus- ja kulturlávdegotti.

Fágálávdegottiin galget buot sámedigeáirasat leat mielde. Lávdegottiide galgá välljejuvvot jodiheaddji ja nubbin jodiheaddji. Go jodiheaddji välljejuvvo posišuvnna áirasiid gaskka, de välljejuvvo nubbin jodiheaddji opposišuvnna áirasiid gaskka. Go jodiheaddji välljejuvvo opposišuvnna áirasiid gaskka, de välljejuvvo nubbin jodiheaddji posišuvnna áirasiid gaskka.

§ 14 Fágálávdegottiid bargu

Fágálávdegottit ovddidit evttohusaid dievasčoahkkimii dakkár áššiin maid dievasčoahkkinjodihangoddi sádde lávdegottiide. Lávdegottit välljejit buot áššiin áššejodiheaddji.

Fágálávdegottit sáhttet doallat čoahkkima go unnimusat bealli lahtuin leat čoahkkimis.

Fágálávdegoddečoahkkimat leat rabas nu guhká go lávdegottit ieža eai mearrit eará.

Go leat ovttá mađe jienat vejolaš jienastemiin lávdegottiin, de lea lávdegoddejodiheaddji jietna mii mearrida.

Sámediggi sáhtta mearridit njuolggadusaid lávdegottiid bargui dievasčoahkkinjodihangotti árvalusa vuodul.

§ 15 Bearráigeahččanlávdegotti välljen

Dievasčoahkkin vällje bearráigeahččanlávdegotti mas leat 5 lahtu, gos sihke jodiheaddji ja nubbin jodiheaddji välljejuvvo opposišuvnna áirasiid gaskka. Bearráigeahččanlávdegotti enetlohku galgá välljejuvvot opposišuvnnas.

Bearráigeahččanlávdegotti lahtut eai sáhte leat mielde dan fágálávdegottis mii giedahallá Sámedikki bušeahtaid ja rehketdoaluid.

§ 16 Bearráigeahččanlávdegotti barggut

Bearráigeahččan- ja vuodđudanlávdegotti bargun lea:

- a) doaimmahit parlamentáralaš bearráigeahču doaimmas mii ruhtaduvvo Sámedikki bušeahtas, ja
- b) bearráigeahččat Sámedikki jahkereketdoalu, ja vejolaš mearkkašumiid maid Riikkarevišuvdna lea buktán dáidda.

Lávdegoddi oazžu iskkadit Sámedikki hálddahusa go atná dan dárbbaslašžan Sámedikki bearráigeahču dihte. Ovdal go lávdegoddi ieš dahká dákkár iskkademiid, de galgá diedihit sámediggeráđđái, dahje dievasčoahkkinjodihangodđái, mii lea geatnegas buktit dieduid mat jerrojuvvojit.

Lávdegoddi sáhtta ovddidit árvalusa Sámedikki dievasčoahkkimii áššiin maid meannuda. Lávdegotti guokte miellahtu unnitlohku sáhttuba gáibidit ahte lávdegoddi váldá dihto ášši meannudeapmái.

Dievasčoahkkin sáhtta mearridit sierra njuolggadusaid bearráigeahččanlávdegotti ovddasvástáduš- ja bargosuorgái.

§ 17 Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegoddi

Doarjjaáššiid vuosttašinstánsameannudeapmi dáhpáhuvvá Sámediggeráđis. Sámediggeráđdi lágida ieš vuosttašinstánsameannudeami ja sáhtta fápmudit válddi hálddahussii.

Sámedikki dievasčoahkkin ásaha váiddaáššiide sierra váiddaorgána mii gohčoduvvo Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás.

Sámedikki váiddaorgánas doarjjaáššiid várás leat golbma olbmo main oktiibuot berre leat dárbbaslaš fágalaš gelbbolašvuolta. Deatalaš gealbosuorggit leat juridihkalaš máhtu, sámi giella- ja

kulturgelbbolašvuohta, dovdat sámi ealáhusaid ja servodatdiliid bures.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás galgá čađahit váidojuvvon eanjkilmearrádusaid váiddaáššemeannudeami nu ahte hálddašanlága váiddameannudannjuolggadusat ollašuhthtojuvvojit.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás lea orgána mii galgá fuolahit sin sihkarvuoda, geat ohcet ruđaid Sámedikki doarjahálddašanruđain daid rámmaid siskkobealde, mat áiggis áigái gustojit Sámedikki doarjjaortnetnjuolggadusaide ja Sámedikki bušehtti.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás sáhtá árvoštallat buot beliid áššiin. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás ii sáhte ieš álggahit áššiid. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás sáhtá hilgut áššiid mat eai leat váidojuvvon gustovaš áigemeeriin.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás berre ovttastahttit váiddameannudeami doarjagiid gustovaš ohcanáigemeeriiguin, ovdamearkka dihti áigodatsirdásemiin. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás vuodđuda ieš iežas ja vállje ieš bargovuogi.

Sámediggi máksá sierra bušeahthapoasttas daid goluid mat Sámedikki váiddaorgánas doarjjaáššiid várás leat.

Hálldahuslaš resurssat mat čatnasit Sámedikki váiddaorgánii doarjjaáššiid várás, sirrejuvvojit eret Sámedikki hálldahusas muđui dainna lágiin ahte virgi hálldahuslaš biddjojuvvo dievasčoahkkinnbargoveaga vuollásažžan. Dievasčoahkkinnbargoveaga ossodatdirektevrras lea bargiidovddasvástádus hálldahuslaš resurssas mii lea čadnojuvvon váiddaorgánii.

KAPIHTAL 3 DIEVASČOAHKKIMA RÁĐĐÁDALLAMAT

§ 18 Sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta

Árasiin geat leat boahmán čoahkkimii lea sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta Sámedikki dievasčoahkkima ráđđádallamiin. Sámediggeráđis lea sárdnunvuoigatvuohta ráđđádallamiin.

Áirasat sárdnot Sámedikki sárdnestuolus. Áirasat galget leat iežaset sajis go bivdet sáhkavuoru. Guhte sárdnu, ovddida sártnis čoahkkinnjođiheaddjai, ja galgá čavga doaladit áššis maid leat meannudeamen.

§ 19 Sárdnunáigi ja digaštallan

Dievasčoahkkima jođihangoddi ovddida árvalusa sárdnunáiggiide ja sáhkavuorroáiggiide. Dievasčoahkkinn galgá dohkkehit árvalusa ja dábálaččat árvalus ovddiduvvo čoahkkima vuodđudeamis. Dákkár mearrádus sáhtá dagahit ahte sáhkavuorut sáhttet leat juogo oaneheappot dahje guhkibut go dat mii čuožžu dán njuolggadusas.

Juogadeapmi galgá vuhtiiváldit álbmoga dáhtu válgabohtosiid bokte, ja juogaduvvot gorálaččat, muhto galgá maiddái vuhtiiváldit joavkkuid main leat uhccán áirasat dainna lágiin ahte daidda addit eanet sárdnunáiggi go dan maid gorrelohku livččii addán.

Sámediggeráđđái várrejuvvo sierra sárdnunáigi.

Áššejođiheaddji oažžu sáhkavuoru álggos, ja dasto ožžot sii geat bivdet sáhkavuoru sáni dan ortnega mielde maid leat dieđihan. Jus joavkkut leat nammalisttuin dieđihan geat galget oažžut sáhkavuoru, sáhtá čoahkkinnjođihangoddi dan vuodul ráhkadit sáhkavuoruid ortnega. Juohke joavkkus galgá okta árras leat bajimusas sáhkavuorolisttus, ja iešguđet joavkkut ožžot sáhkavuoru joavkku sturrodaga mielde.

Ášši áššejođiheaddji oažžu sáhkavuoru álggos. Dasto sii geat áigot ovddidit evttohusa dahje

mearkkašumi áššái bivdet sáhkavuoru.

Áššejođiheaddji sáhtta oažžut gitta 15 minuhta sáhkavuoru, ja lea vel riekti oažžut sáhkavuoru guktii seamma ládje go muđuige áirasat. Áراسiin ja ráđđelahtuin lea riekti oažžut sáni guktii guhtenai áššái, gitta 10 minuhta vuosttaš geardde, ja dasto 5 minuhta.

Sii geat välljejit ságastit sámegilli, ožžot 20 sekunda liigeáiggi juohke minuhta váras.

Čoahkkinjođiheaddji sáhtta árvalit spiehkastit sárdnunáiggiid ráddjemis, ja ahte sárdnunáiggit oppalaččat ráddjejuvvojit.

Sáhkavuorru čoahkkinortnegii gitta 1 minuhta rádjai ovddiduvvo njuolga áššemeannudeapmái, čoahkkinjođiheaddji sáhtta gáržžidit ja addit sáhkavuoru dušše ovttá áراسii guđege joavkkus, vuosttažettiin joavkojođiheaddjái.

§ 20 Replihkavurostallan

Replihkaide galgá addot sadji jus čoahkkinjođiheaddji ii mearrit eará. Replihkka galgá leat seamma ášši birra go sáhkavuorru. Ovttá sáhkavurrui sáhtta addit golbma replihka. Replihkka ii sáhte bistit eambo go guokte minuhta ja vástáduš sáhtta leat guokte minuhta.

Jus leat eambo go golbma áراسa geat dáhttot replihka, lea váldonjuolggadus dat ahte vuosttaš golbma áراسa geat leat dáhtton replihka, ožžot dan. Jus leat eambo go golbma áراسa geat leat dáhtton replihka, sáhtta čoahkkinjođiheaddji välljet addit replihka sidjiide geat gullet opposišuvdnii.

Čoahkkinjođiheaddji sáhtta gáržžidit replihkaáiggi.

§ 21 Heivetmeahtun láhtten

Ii leat lohpi heivetmeahttumit láhttet dahje sárdnut dahje láhttemiin dahje sárdnumiin loavkašuhttit. Ii maid leat lohpi riedjamiin čájehit vuostehágu dahje čájehit doarjaga ráđđádallamiin. Čoahkkinjođiheaddji galgá cuiggodit dán lágan láhttenvugiid dahje sárdnumiid.

Jos buot áراسat eai doahttal dán čoahkkinortnega njuolggadusaid, de sáhtta čoahkkinjođiheaddji váruhit guoskevaš áراسa ja geardduhit váruhusa dađi mielde go lea dárbu. Jos árras dattetge ii doahttal čoahkkinjođiheaddji, de dáhttu čoahkkinjođiheaddji jienasteami das ahte galgá go guoskevaš árras manahit sáhkavuoru dahje dáhttojuvot eret čoahkkimis guoskevaš áššis dahje oppa beaivái.

KAPIHTAL 4 ÁŠŠEMEANNUDEAPMI

§ 22 Áigemearit áššiin mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii

Áššit maid sámediggeráđđi ovddida dievasčoahkkimii galget dieđihuvvot dievasčoahkkinjođihangoddaí mañimuštá 4 vahku ovdal dievasčoahkkima. Dievasčoahkkinjođihangoddi juogada áššiid fágálávdegottiide ja gohčču lávdegoddečoahkkimiidda ja dievasčoahkkimiidda.

Áššit mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii, galget oahpásmahttojuvot áراسiidda uhcimusat 2 vahku ovdal lávdegoddemeannudeami, eai ge mañjá go 3 vahku ovdal dievasčoahkkinmeannudeami go lávdegoddemeannudeapmi ja dievasčoahkkinmeannudeapmi dápáhuvvet seamma vahkus

Seamma áigemearri lea bearráigeahččanlávdegotti ja dievasčoahkkinjođihangotti áššiin.

Sámediggeráđi doaibmadiedáhus almmuhuvvo áراسiidda mañimusat dii. 16 bearjadaga vahku ovdal go dievasčoahkkin álgá.

Lávdegottiid evttohusat almmuhuvvojit áراسiidda unnimusat 36 diimmu ovdal go ášši meannuduvvo dievasčoahkkimis.

§ 23 Gažaldagat sámediggeráđđái

Áirasiin lea vejolašvuohta ovddidit gažaldagaid sámediggeráđđi juogo njálmmálaš gažadandiimmus dievasčoahkkináiggi dahje čálalaš gažaldahkan.

Čálalaš gažaldagaid sáhhtá sáddet sámediggeráđđái miehtá jagi ja daidda galgá vástiduvvot čálalaččat guovtte vahku siste.

Njálmmálaš gažadandiimmus vástida sámediggeráđđi daidda gažaldagaide maid áirasat ovddidit. Áirasat sáhhtet ovddidit oanehis, áigejuovdilis gažaldagaid, mas sárđnunáiggi lea ráddjejuvvon guovtti minuhtti. Sámediggeráđđi oažžut gitta golmma minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii. Čoahkkinjođiheaddji sáhhtá addit eará áirasiidda sátnevuoru oktii dan áššis mii gažaldagas váldojuvvo ovdan, sárđnunáiggiin mii lea ráddjejuvvon ovttá minuhtti.

Áirras sáhhtá ovddidit ovttá čuovvulangažaldaga, mas sárđnunáiggi lea ráddjejuvvon ovttá minuhtti. Sámediggeráđđi oažžu gitta guovtti minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii.

Okta áirras ii sáhte ovddidit eanet go ovttá váldogažaldaga njálmmálaš gažadandiimmus.

Gažaldagat galget diedihuvvot dievasčoahkkinjođihangodđái hálddahusa bokte mañimusat dii. 12.00 seamma beaivvi go gažadandiibmu čađahuvvo dievasčoahkkimis.

Gažaldagat ja vástáduusat njálmmálaš gažadandiimmus geigejuvvojit čálalaččat dahje transkriberejuvvojit, seammás go dat lágiduvvojit olámuddui Sámedikki neahttasiidduin mañimusat mañit beaivvi loahpas.

Dievasčoahkkinjođiheaddji mearrida guđe gažaldagaid sáhhtá ovddidit ja gažaldagaid vuoru. Čoahkkinjođiheaddji mearrida goas gažadandiibmu loahpahun.

§ 24 Odđa áššiid diediheapmi

Áššit mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimis, ovddiduvvojit dievasčoahkkima vuosttaš beaivvi áššis Odđa áššiid diediheapmi. Dát dáhpáhuvvá seamma áigemeeriin ja seamma gieđahallamiin go Evttohusain ja mearkkašumiin.

Guhte ášši ovddida oažžu 3 minuhta rádjai sárđnunáiggi ovddidit ášši. 3 áirasa rádjai ožžot liibba buktit gažaldagaid ja replihkaid, 1 minuhta rádjai guhtege. Guhte ovddida ášši oažžu 2 minuhta rádjai vástidit.

Dievasčoahkkin mearrida, dievasčoahkkinjođihangotti árvalusa vuodul, mo ášši galgá meannuduvvot:

- a. sáddejuvvojit Sámediggeráđđái meannudeapmái,
- b. fievrriduvvot gustovaš dievasčoahkkima áššelistui ja sáddejuvvojit sámediggeráđđái meannudeapmái. Áššái gáibiduvvo 2/3 eanetlohku. Sámediggeráđđi árvalus almmuhuvvo áirasiidda mañimustá dii. 12.00 beaivvi ovdal go ášši gieđahallojuvvo dievasčoahkkimis. Sáhhtá ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid árvalussii, mat gieđahallojuvvojit seamma áigemeeriin ja gieđahallamiin go Evttohusain ja mearkkašumiin, dahje
- c. hilgojuvvojit ja ii meannuduvvot.

Dievasčoahkkinjođiheaddji sáhhtá evttohit dievasčoahkkimii ráddjet odđa áššiid logu.

§ 25 Evttohusat ja mearkkašumit

Sámedikki dievasčoahkkimiin ovddiduvvojit evttohusat ja mearrádusárvalusat Sámedikki sárdnestuolus čuoovvoaš vuoru mielde: Árvaleaddji orgána ja dasto áirasat.

Árvalusat ja mearkkašumit ovddiduvvojit čuoovvoaš njuolggadusaid mielde:

- a) Evttohus mii namuhuvvon ja hábmejuvvon árvalusas, gieđahallojuvvo go evttoheaddji ovddida dan. Mearkkašumit čuvvot ášši.
- b) Evttohusat ja mearkkašumit mat leat ovddalgihtii dieđihuvvon ja buktojuvvon dievasčoahkkinjođihangoddái mañimustá dii. 16.00 beavvi ovdal go ášši meannuduvvo dievasčoahkkimis, gieđahallojuvvojit seamma láhkái go evttohusat ja mearkkašumit a) vuolde.
- c) Vejolaš rievdadusaid ovddiduvvon evttohusain galgá dahkat ovdal go ovttaskas áššiid digaštallan lea loahpahunvun

Erenoamáš dáhpáhusain sáhtá dievasčoahkkin guokte goalmádasa eanetloguin mearridit gieđahallat evttohusaid ja mearkkašumiid mat eai leat buktojuvvon b) áigemeari sisa.

Buot árvalusat, mearkkašumit ja rievdadusat galget ovddiduvvot čálalaččat.

§ 26 Beavdegirjelasáhusat

Juohke áššis lea vejolaš ovddidit beavdegirjái lasáhusa. Dan ovddida ráđđádallamiin čálalaččat čoahkkinjođiheaddjái.

Beavdegirjelasáhusas sáhtá dušše buktit mearkkašumiid áššemeannudeapmái ja čilgehusa jienasteapmái. Beavdegirjelasáhusas ii sáhte refereret dahje siteret hilgojuvvon árvalusaid mat juo leat čoahkkingirjijis.

KAPIHTAL 5 JIENASTEAPMI

§ 27 Jienastanortnet

Go sii guđet leat čálihan iežaset sáhkalistui leat beassan sárdnut, de čoahkkinjođiheaddji gulaha ahte digaštallan lea nohkan. Áššis dasto jienastuvvo.

Go áššis leat eanet árvalusat, de čoahkkinjođiheaddji bidjá daid jienasteapmái jierpmálaš vuoru mielde. Jienastanvuohki ferte leat dieđihuvvon ja dohkkehuvvon ovddalgihtii.

Árvalusaid lea maid vejolaš jienastit dađistaga go dat ovddiduvvojit. Árvalusain main evttohuvo mañidit dahje máhcahit ášši, galgá jienastuvvot dalán go ovddiduvvojit.

Buot čoahkkima áirasiin lea geatnegasvuolta jienastit juogo vuostái dahje beali go jienastuvvo.

Árras guhte ii leat čoahkkinlanjas go čoahkkinjođiheaddji gulaha ahte áššis jienastuvvo, ii beasa jienastit. Áirasat guđet leat das, eai galgga guoddit čoahkkinlanja ovdal go jienasteapmi lea loahpahunvun.

Jienasteapmi lágiduvvo nuppi čuoovvoaš vugiin:

- a) Jienastanreaiddu geavahemiin ja go čoahkkinjođiheaddji gohčču daid áirasiid guđet vuosttaldit árvalusa, čuožžilit. Čoahkkinjođiheaddji sáhtá čađahit vuostejienasteami.
- b) Čoahkkinjođiheaddji gohčču daid áirasiid guđet vuosttaldit árvalusa čájehit dan čuožžilemiin. Čoahkkinjođiheaddji sáhtá čađahit vuostejienasteami.
- c) Digitála jienastanvuogádagain.
- d) Nammačuorvumiin. Jos čoahkkinjođiheaddji gávnaha nammačuorvuma dárbbasmeahtumin, muhto muhtun árras gáibida nammačuorvuma, de Sámediggi mearrida jienastanvuogi digaštallama haga jienastetiinis.

- e) Sámedikki presideanta sáhtta gáibidit nammačuorvuma deatlaš jienastemiid oktavuodas. Nammačuorvun dievasčoahkkimis álgá dan válgabiirres ja dan áirasis gean nummara vuorbádallan lea mearridan ovddalgihtii.

§ 28 Jienasteami dohkálašvuohta

Ovdal go Sámedikki mearrádušat leat fámus, de gáibiduvvo ahte jienastuvvon jienastagaid eanetlohku lea daid mearridan, jos juo eará láhkai ii leačča mearriduvvon dán čoahkkinnortnegis.

Go ovttá mađe leat jienastagat vuostálagaid, de čoahkkinjodiheaddji jienastat mearrida, earret dalle go nuppi láhkai lea mearriduvvon dán čoahkkinnortnegis.

KAPIHTAL 6 BEAVDEGIRJEČÁLLIN JA ÁŠŠIID SÁDDEN

§ 29 Beavdegirječállin

Sámedikki dievasčoahkkinjodihangoddi geahččá bearrái ahte Sámedikki ráđđádallamiin čállojuvvo beavdegirji, masa árvalusat, markkašumit, sárdušumit, jienasteamat ja mearrádušat registrerejuvvojit. Dievasčoahkkinjodihangotti lahtut čállet namaset ráđđádallanbeavdegirjái juohke čoahkkimis.

Dievasčoahkkima ráđđádallamat báddejuvvojit ollásit ja lágiduvvo álkit olahttin almmolašvuohtii. Dievasčoahkkinnortnegis mearrida dárkilet njuolggadusaid ráđđádallamiid čálalaš almmuheami birra.

§ 30 Mearrádušaid dieđiheapmi

Sámedikki čoahkkinnortnegis leat almmolaččat ja galget leat gávnamis olbmuid.

Presideanta, dahje dievasčoahkkinjodiheaddji, fuolaha ahte dieđut mearrádušaid birra sáddejuvvojit rivttes sadjái vuorddekeahhtá dárbbasmeahttumit.

Dievasčoahkkinnortnegis sáhtta mearridit dárkilet njuolggadusaid das man viidát galgá dieđhit mearrádušaid birra.

§ 31 Áššebáhpiriid rádjan

Presideanta geahččá bearrái ahte Sámedikki ja sámediggeráđi beavdegirjii ja čállosat leat dohkálaš rájus ja ortnegis.

KAPIHTAL 7 EARÁ MEARRÁDUŠAT

§ 32 Geatnegasvuohta jávohaga orrut

Sámedikki áirasiin lea geatnegasvuohta orrut jávohaga áššiin mat eai leat almmolačča.

§ 33 bealátkeahtesvuođa mearrideami giedahallan

Sámediggi, mii lea álbmotválljejuvvon parlameanta geavaha hálddašanlága 6.§ go giedahallá bealátkeahtesvuođa. Áirasiin lea alddiineaset geatnegasvuohta čálalaččat dieđhit čoahkkinjodihangoddi diliid birra mat sáhttet mielddisbuktit bealálašvuođa. Dan galgá dahkat buori áiggis ovdal go ášši meannuduvvo lávdegottiin ja dievasčoahkkimis.

Čoahkkinjodihangoddi hábme čálalaš evttohusa mii biddjo olahannuđui buot áirasiidda, ja ovdanbukta dán njálmmálaččat lávdegoddi ja/ dahje dievasčoahkkimii. Čoahkkinjodihangoddi galgá iežas evttohusas atnit vuodđun dievasčoahkkima guhkit áigge čađa bargodábi ja vieru bealátkeahtesvuođanjuolggadusain. Jus ášši meannudeami oktavuodas ovdanbuktojuvvo bealátkeahtesvuođačuočuhus, de sáhtta čoahkkinjodiheaddji spiehkastit gáibádusas oazžut evttohusa čálalaččat.

Áirasat geaid bealátkeahtesvuohta lea giedahallamis, galget guodđit čoahkkima bealátkeahtesvuođa giedahallamis. Áirasat sáhttet buktit cealkámuša bealálašvuođa birra ovdal go guđdet čoahkkima. Jus leat eanet áirasat geain lea hábilithta giedahallamii, de guđdet buohkat čoahkkima gitta buot

bealátkeahtesvuodaáššit leat gieđahallojuvvon. Ovdal go gažaldat mearriduvvo ja áššiin maida čeahkinjodihangoddi lei árvalan bealášvuoda árisis, berre várrelahttu bovdejuvvot čeahkimii ja leat mielde mearrideamis.

Jus leat boahtán nu ollu bealášvuodačuoččuhusat ahte lávdegotte- dahje dievasčeahkimis ii sáhte dahkkot mearráduš, de leat buot árisat mielde meannudeamis guhket guoimmiset habilitehta. Čeahkinjodiheaddji láidesta digaštallama mii guoská bealátkeahtesvuhtii. Digaštallan loahpahuvvo go čeahkinjodiheaddji mielas lea riektá dan loahpahit.

Čeahkinjodiheaddji sáhtá hilgut bealátkeahtesvuodačuoččuhusaid maida čielgasit ii leat vuodđu

Dušše čeahkinjodihangotti evttohus biddjo vuodđun jienasteamis, árisiid jienat leat juogo vuostá dahje evttohusa beali. Muđui gusto 25.§ čeahkinortnegis protokollalahemiid birra.

§ 34 Protokollii guoski mearrádušat

Sámedikki ovddasteamiin galgá čuovvut čuovvovaš vuoru: dievasčeahkinjodiheaddji, presideanta, dievasčeahkinjodihangotti lahtut ja sámediggeráđi lahtut.

§ 35 Hálddahus

Sámedikkis lea sierra hálddahus. Bargit biddjojit virgái gustovaš njuolggadusaid mielde maid sámediggeráđi lea dohkkehan. Rievdadusat njuolggadusain almmuhuvvojit Sámedikki dievasčeahkimii.

Sámediggi vállje viđa olbmo lávdegotti Sámedikki direktivrra virgáibidjama várás. Lávdegoddi válljejuvvu Sámedikki árisiid gaska gorrelahkopriinsihpa vuodul. Jus jienasteamis leat ovttašade jienat, de mearriduvvo vuorbádemii.

Virgáibidjan dahkkojuvvu sámediggeráđi árvalusa vuodul.

§ 36 Spiehkastagat čeahkinortnegis

Sámedikki dievasčeahkimiin sáhtá Sámediggi, erenoamáš diliin, mearridit spiehkastit Sámedikki čeahkinortnega njuolggadusain, guokte-goalmát oasi eanetloguin

§ 37 Čeahkinortnega rievdeapmi

Dievasčeahkin sáhtá mearridit rievdadusaid čeahkinortnegis.

Rievdadusat čeahkinortnegis gustoghtet 18.06.2021 rájes.

SÁMEDIKKI VUOĐĐONJUOLGGADUSAT

§ 1 Sámedikki orgánat

Sámedikki bajimus orgána lea Sámedikki dievasčoahkkin.

Sámediggi vällje Sámedikki áirasiid gaskkas presideantta ja dievasčoahkkinjođiheddjiid. .

Sámediggi mearrida eará organiserema iežas čoahkkinortnegis.

§ 2 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkin

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkin maŋŋá sámediggeválgga dollojuvvo ovdal golggotmánu loahpa válgajagis, ii dattetge árat go golggotmánu vuosttaš beaivvi. Sámedikki dievasčoahkkima galgá dábálaš bures ja buori áiggis gulahit almmuhusaiguin.

§ 3 Sámediggeválga

Sámediggi välljejuvvo sámelága mearrádusaid mielde.

§ 4 Geatnegasvuohta boahit čoahkkimii

Olbmot geat leat välljejuvvon Sámedikki áirrasin dahje lahttun orgánas maid Sámediggi lea ásahan, lea geatnegasvuohta leat mielde Sámedikki dahje dan orgána čoahkkimiin go ii leat lobálaš jávkan.

§ 5 Čoahkkingiella

Sámedikki váldogiella lea sámegiella. Sámedikki dievasčoahkkimiin lea buohkain vuoigatvuohta iežaset dáhtu mielde sárđnut jogo sámegillii dahje dárogillii.

§ 6 Gaskaboddosaš jođiheapmi

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima maŋŋá válgga almmuha ja jođiha ovddit Sámedikki dievasčoahkkinjođiheaddji dassá go odđa Sámedikki dievasčoahkkinjođiheaddji lea välljejuvvon. Jos dievasčoahkkinjođiheaddji ii sáhte boahit, de doaibmá dievasčoahkkinjođiheami nubbinjođiheaddji. Čoahkkima jođiheaddji čuorvu namaid ja vuostáiváldá áirasiid ja sadjásaš áirasiid fápmudusaid.

§ 7 Fápmudustávdegoddi

Sámediggi vällje iežas áirasiin 5 olbmo lávdegotti mii iská odđa Sámedikki áirasiid ja várreáirasiid fápmudusaid. Seammás Sámediggi vällje lávdegotti jođiheaddji ja nubbinjođiheaddji.

§ 8 Fápmudusaid dohkkeheapmi

Áirasiid fápmudusat dohkkehuvvojit jienastemiin. Áirasat eai searvva iežaset fápmudusaid dohkkehanjienasteapmái.

Jos váilot dárbbášlaš dieđut áirasa fápmudusa dohkkeheamis, de sáhtá dan áirasa fápmudusa dohkkehit gaskaígásaččat dassá go lea vejolaš dan mearridit loahpalaččat.

§ 9 Mearridanváldi

Sámedikki dievasčoahkkima ii sáhte vuođđudit ovdal go unnimusat bealli áirasiin leat sajis. Sámedikkis lea mearridanváldi go unnimusat bealli áirasiin leat mielde jienasteamis.

Jienasteamis go Sámedikki vuođđonjuolggadusat leat evttohuvvon rievdaduvvot, lea Sámedikkis mearridanváldi go unnimusat guokte goalmmás áirasiin leat mielde jienasteamis. Dákkár evttohusaid ii sáhte Sámediggi meannudišgoahit ovdal go unnimusat guokte goalmmás áirasiin leat sajiineaset dievasčoahkkinlanjas.

§ 10 Jietnadan- ja evttohanvuoigatvuohta

Dušše čoačkkimii boahmán áirasii lea vuoigatvuohta buktit evttohusaid Sámedikki ráđđádallamiin. Čoačkkimii boahmán áirasii ja Sámediggeráđi miellahtuin lea jietnadanvuoigatvuohta Sámedikki ráđđádallamiin.

§ 11 Čoačkkinalmmolašvuohta

Sámedikki dievasčoačkkimat dollojit rabas uvssaid. Dattetge Sámediggi sáhtá guokte goalmmás eanetloguin mearridit meannudit ášši giddejuvvon uvssaid duohken.

§ 12 Válmmašteaddji fápmuduslávdegoddi

Válgaáigodaga maŋimus dievasčoačkkimis vállje Sámediggi iežas áراسiid gaskkas lávdegotti mas leat 5 lahtu seamma mađe várrelahtuiguin ođđa Sámedikki áراسiid ja várreáراسiid fápmudusaid gaskaboddosaš iskamii. Seammás válljejuvvo jođiheaddji ja nubbinjođiheaddji.

Lávdegoddi galgá, nu guhkás go lea dárbu, geahčadit ja oažžut čielgasa dain áššebáhpiriin mat gusket válgii ja buot dain váidalusain ja ákkain mat leat sáddejuvvon rivttes áigái, jos dat mearkkašit maidege fápmudusmearrádusaide. Lávdegottis lea Sámedikki bealis fápmudus háhkat buot dieđuid maid ieš gávnnaha dárbbaslažžan dán oktavuodas.

§ 13 Čoačkkinortnet

Sámediggi mearrida sierra čoačkkinortnega mas leat mearrádusat Sámedikki organiserema, ráđđádallamiid ja áššemeannudeami birra.

§ 14 Vuodđonjuolggadusaid rievdadeapmi

Vuodđonjuolggadusaid rievdadusevttohusaid galget guokte maŋgálas sámedikki meannudit. Rievdadusmearrádusa ii sáhte bidjat doibmii ovdal go lea mearriduvvon goappašiid maŋgálas sámedikkiin. Vuodđonjuolggadusaid rievdadusmearrádus dahkko eanetlogu jienastuvvon jienastagaiguin.

Vuosttaš lađđasa mearrádusat eai gusto vejolaš vuodđonjuolggadusrievdadusaid oktavuodas maid sámelága mearrádusrievdadusat dagahit. Dákkár oktavuodain ovddiduvvo ášši Sámediggái dábalaš vuogi mielde.